

23 Ιανουαρίου 2020

Μια ακούσια αμαρτία, πόσο «ακούσια» είναι;

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη](#)

Οι δαίμονες παίρνουν την ψυχή ενός αμαρτωλού. Λεπτομέρεια από πίνακα του γερμανού ζωγράφου Hieronymus Bosch (1453-1516) που παριστάνει την Ημέρα της Κρίσεως.

Συχνά έχουμε όλοι οι άνθρωποι τήν εμπειρία μιας ακούσιας αμαρτίας. Και βέβαια κάθε εξομολόγος – πνευματικός πατέρας ακούει πολύ συχνά, σχεδόν σε κάθε εξομολόγηση, τη διαβεβαίωση ή τον ισχυρισμό του εξομολογούμενου για το αθέλητο μιας αμαρτίας του.

-Σας διαβεβαιώνω ειλικρινώς, πάτερ μου, ότι αυτή η αμαρτία μου έγινε χωρίς να το αντιληφθώ. Εντελώς ακούσια, χωρίς να είναι στη βούληση μου ή στην σκέψη μου να την κάνω.

Πόσο ειλικρινής ή τουλάχιστον σίγουρη μπορεί να είναι μια τέτοια διαβεβαίωση και πόσο αληθινός ένας τέτοιος ισχυρισμός;

Ένα βιβλικό επιχείρημα για τον ακούσιο χαρακτήρα πολλών αμαρτιών μας είναι ασφαλώς το έβδομο κεφάλαιο της προς Ρωμαίους επιστολής του αποστόλου Παύλου. Εκεί ο απόστολος των εθνών εκθέτει σε αδρές γραμμές τον αντιφατικό (συγκρουσιακό) χαρακτήρα της λειτουργίας της ανθρώπινης ψυχής, κατά τη σχέση της, αφ' ενός μεν με το νόμο του Θεού αφ' έτερου δε με την «οικούσαν» σ' αυτήν αμαρτία· «Ο γαρ κατεργάζομαι, ου γινώσκω. Ου γαρ ο θέλω, τούτο πράσσω· αλλ' ο μισώ, τούτο ποιώ... Νυνί δε ουκέτι εγώ κατεργάζομαι αυτό αλλ' η οικούσα εν εμοί αμαρτία... ου γαρ ο θέλω, ποιώ αγαθόν, αλλ' ο ου θέλω κακόν τούτο πράσσω. Ει δε ο ου θέλω εγώ, τούτο ποιώ, ουκέτι εγώ κατεργάζομαι αυτό, αλλ' η οικούσα εν εμοί αμαρτία»(Έτσι, δεν ξέρω ουσιαστικά τι κάνω· δεν κάνω αυτό που θα 'θελα να κάνω αλλά αντίθετα, ό,τι θα 'θελα να αποφύγω...Κι έτσι φτάνω πια στο σημείο να μη διαπράττω εγώ ο ίδιος το κακό αλλά η αμαρτία, που έχει εγκατασταθεί μέσα μου...και έτσι δε κάνω το καλό που θα 'θελα, αλλά υπηρετώ το κακό, που δεν το θέλω. Αν όμως κάνω αυτό που δεν θέλω, τότε την πράξη μου δεν την καθορίζω πια εγώ αλλά η αμαρτία, που έχει θρονιαστεί μέσα μου).

Οπωσδήποτε υπάρχουν ακούσιες αμαρτίες. Κάποιες αιφνίδιες πειρασμικές προσβολές ή κάποιες απρόβλεπτες καταστάσεις, στη ροή της καθημερινότητας και των ποικίλων μορφών των διαπροσωπικών σχέσεων, μπορεί να είναι, τουλάχιστον φαινομενικώς, υπεύθυνοι παράγοντες μιας αμαρτίας, η οποία διαπράττεται ακουσίως.

Εντούτοις, από κάποια άλλη άποψη θεωρούμενο, το αθέλητο και ακούσιο μιας αμαρτίας, φαίνεται να αποτελεί επικίνδυνο πρόβλημα για τη νηπτική συνείδηση του πνευματικού αγωνιστή. Ο κίνδυνος που ελλοχεύει στο πρόβλημα αυτό σχετίζεται άμεσα με το γεγονός ότι εμείς οι ίδιοι, συχνά μόνοι κριτές του εαυτού μας, αποφαινόμεθα, με κάθε «ειλικρίνεια», για το αθέλητο μιας παρεκτροπής μας, μιας πτώσεως μας, ενός αμαρτωλού λογισμού ή μιας ασυμβίβαστης, με το επίπεδο

της πνευματικής μας ζωής, επιθυμίας.

Εμείς κρίνουμε τις σκέψεις και τις πράξεις του εαυτού μας και βεβαιώνουμε τον εαυτό μας για το ακούσιο μιας αμαρτίας μας. Εξάλλου, εφόσον εμείς είμαστε πεπεισμένοι, «καλή τη πίστει», βεβαιώνουμε, με τη σχετική επιχειρηματολογία μας και τους άλλους και μάλιστα τον πνευματικό μας για το ακούσιο αυτό!

- Πάτερ μου, τι να σας πω· απόρησα με τον εαυτό μου! Ήταν σαν να έφυγε ο εαυτός μου από τα χέρια μου και έκανα κάτι που δεν εγνώριζα και που δεν ήταν της δίκης μου επιλογής, δεν το ήθελα!

Ο Μ. Βασίλειος, σε τέτοιους ισχυρισμούς για το ακούσιο μιας αμαρτίας, θα παρατηρήσει· «Αυτός που ωθείται χωρίς να το θέλει από κάποια αμαρτία, πρέπει να γνωρίζει, ότι, μέχρι εκείνη τη στιγμή, ήταν αιχμάλωτος σε κάποια άλλη, προϋπάρχουσα μέσα του αμαρτία, στην οποία θεληματικά δούλευε και τώρα από αυτή την προϋπάρχουσα αμαρτία έλκεται και σύρεται και σ' αυτά που δεν θέλει» («ο άκων ελκόμενος υπό αμαρτίας οφείλει γνωρίζειν εαυτόν υφ' ετέρας προενοπαρχούσης κρατούμενον αμαρτίας, η εκών δουλεύων, άγεται λοιπόν υπ' αυτής και εφ' α μη θέλει» Ρ.Γ 31,741).

Η παρατήρηση αυτή του Μ. Βασιλείου κλονίζει τα θεμέλια κάθε ισχυρισμού για το αθέλητο μιας αμαρτίας, επειδή δημιουργεί αμφιβολία κατά πόσο μια θεωρούμενη ως ακούσια αμαρτία είναι και όντως ακούσια! Επομένως πώς να είσαι πάντοτε σίγουρος ότι οι ακούσιες αμαρτίες σου είναι πραγματικά ακούσιες και δεν είναι φυσιολογικά εκβλαστήματα προϋπαρχούσης και ήδη εκουσίως διαπραττομένης αμαρτίας»; Όντως· «παραπτώματα τις συνήσει»; (Ψαλμ. 18,13)

Ο πατερικός εντούτοις άνθρωπος λύνει το πρόβλημα αυτό με μια αγιοπνευματική υπέρβαση της επιχειρηματολογίας του αμαρτωλού εαυτού του. Επειδή γνωρίζει τον κίνδυνο που μπορεί να ελλοχεύει σε μια τέτοια (οποιαδήποτε) επιχειρηματολογία για τον ακούσιο χαρακτήρα κάποιων αμαρτιών του, υπερφαλαγγίζει τον κίνδυνο αυτό με τη σταθερή αποδοχή (παντού και πάντοτε) της απόλυτης προσωπικής του αμαρτωλότητας, ως της φυσικής καταστάσεως της πνευματικής του ζωής.

Πιστεύει δηλαδή με τρόπο απόλυτο, μη αποδεχόμενο αμφισβήτηση, ότι είναι ο πιο αμαρτωλός από όλους τους ανθρώπους, που γεννήθηκαν και έζησαν από τον Αδάμ και έξης αλλά και από εκείνους που ζουν μέχρι τη στιγμή που εκείνος βιώνει την προσωπική του αμαρτωλότητα!

Η αμαρτητική του αυτή αυτοσυνειδησία εκφράζεται με τη νοηματική καθαρότητα και χαρισματική διαύγεια των τροπαρίων του Μ. Κανόνος του Αγίου Ανδρέου

Κρήτης, συστοιχούσα εξάλλου στην παύλεια ομολογία- «ων πρώτος ειμί εγώ». «Ου γέγονεν εν τω βίω αμάρτημα ουδέ πραξεις ουδέ κακία, ην εγώ Σωτήρ ουκ έπλημμέλησα, κατά νουν και λόγον και προαίρεσιν, και θέσει, και γνώμη, και πράξει εξαμαρτήσας, ως άλλος ουδείς πώποτε»(Στη ζωή αυτή, Σωτήρα μου, δεν υπάρχει αμάρτημα ούτε πράξη ούτε κακία, που να μ'ήν την έκανα εγώ! Και νοερά και με το λόγο και τη διάθεση, και με τη θέληση και με τα έργα αμάρτησα όσο κανείς άλλος ποτέ!)

«Εάν ερευνήσω μου τα έργα Σωτήρ άπαντα ανθρωπον υπερβάντα εμαυτόν ορώ ταις αμαρτίαις, ότι εν γνώσει φρενών ημαρτον ουκ αγνοία»! (Εάν εξετάσω τα έργα μου Σωτήρα, βλέπω τον εαυτό μου να 'χει ξεπεράσει στις αμαρτίες όλους τους ανθρώπους, γιατί αμάρτησα έχοντας γνώση και όχι από άγνοια).

«Προσπίπτω σοι, και προσάγω σοι, ωσπερ δάκρυα τα ρήματα μου· Ήμαρτον ως ήμαρτε πόρνη, και ηνόμησα ως άλλος ουδείς επί της γης»! (Πέφτω στα πόδια Σου! Και σου προσφέρω για δάκρυα τα λόγια μου: Αμάρτησα όπως αμάρτησε η πόρνη. Κι αθέτησα το νόμο Σου, όσο κανείς άλλος στη γη»).

Με το φρόνημα αυτό της απόλυτης προσωπικής του αμαρτωλότητας, ο πατερικός άνθρωπος καθαρίζει τον εσωτερικό ψυχικό του κόσμο με τη σιγουριά του φωτισμού του Αγίου Πνεύματος και απαλλάσσεται από άσκοπους αλλά και επικίνδυνους προβληματισμούς, που συσκοτίζουν αντί να διαφωτίζουν το πρόβλημα της ψυχικής του καθαρότητας.

Έπειτα γνωρίζει καλώς ότι, μέσα στον αβυσσώδη εσωτερικό του κόσμο, μόνο το μάτι του Θεού μπορεί να διεισδύει ερευνητικά και να φωτίζει την πραγματικότητα της προσωπικής του αμαρτωλότητας· «Αυτός γαρ γινώσκει τα κρύφια της καρδιάς».

Όντως! Κατά τον Άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή, μόνο ο Θεός βλέπει ό,τι εμείς δεν μπορούμε να ιδούμε στο βάθος της ψυχής μας. Αυτός βλέπει και δικαίως κρίνει όλες τις πράξεις των ανθρώπων. Και μάλιστα «το αφανές κίνημα της ψυχής και την άορατον ορμήν»! Εκείνος μόνο κατανοεί τις αιτίες και τους λόγους αυτών των αφανών κινήσεων της ψυχής αλλά και «το παντός πράγματος προεπινοούμενον τέλος».

Αλήθεια! Μια, κατά τη δική μας κρίση, ακούσια αμαρτία, πόσο ακούσια μπορεί να είναι κατά την κρίση του Θεού;

Πηγή: Ιωάννη Κορναράκη, Ομοτιμ. Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών.

Αναδημοσίευση από: Περιοδικό «Ορθόδοξη Μαρτυρία», τ. 61, Λευκωσία 2000.